

Список використаної літератури

1. Антонович М. Ю. Дистанционное образование в медицине / М.Ю. Антонович, М. Ю. Любченко // Медицина и экология. – 2019. – № 1(90). – С. 119-122.
2. Гельдер М. Оксфордское руководство по психиатрии / М.Гельдер, Д. Гэт, Р. Мейо. – К.: Сфера, 1999. – 300 с.
3. Жеманюк С. П. Використання засобів відеоінформації на етапі формування практичних навичок при вивченні клінічних дисциплін / С. П. Жеманюк, В. В. Сиволап, Л. В. Лукашенко, І. В. Лихасенко // Актуальні питання дистанційної освіти та телемедицини 2018 : матеріали Всеукр. наук.-метод. конф. з міжнар. участю, 25-26 квітня 2018. – Запоріжжя, 2018. – С. 109 – 111.
4. Лопіна Н. А. Електронна база клінічних випадків як спосіб безперервного практично-орієнтованого фахового розвитку медичних спеціалістів / Н. А. Лопіна, Л. В. Журавльова // Медична освіта. – 2019. – № 2(82). – С. 96 - 102.
5. Скрипніков А. М. Особливості курації пацієнтів із використанням телемедицини при викладанні психіатрії / А. М. Скрипніков, Л. О. Герасименко, Р. І. Ісаков та ін. // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, 19 бер. 2020 р. – Полтава, 2020. – С. 196 - 198.
6. Спіріна І. Д. Використання навчальних відеофільмів у якості відеокейсів при підготовці іноземних студентів з дисципліни «Психіатрія. Наркологія» / І. Д. Спіріна, А. В. Шорніков, Р. М. Тимофеев // Медична освіта. – 2017. – №1. – С. 121 - 124.
7. Титиевский С. В. Характеристика дистанционного образования врачей-интернов специальности «психиатрия» в условиях ведения боевых действий в Донбассе / С. В. Титиевский, И. А. Бабюк, Н. В. Побережная и др. // Актуальные вопросы реабилитологии и педагогики : материалы респ. научн.-практ. конф., 15 апр.-30 мая, 2016. – Донецк, 2016. – С. 147 - 151.
8. Юр'єва Л. М. Практичні аспекти створення навчальних відеофільмів з дисципліни «Психіатрія. Наркологія» / Л. М. Юр'єва, А. В. Шорніков, О. В. Широков та ін. // Modern engineering and innovative technologies. – 2020. – № 11(2). – С. 62 - 68.
9. Юфименко В. Г. Медична блгодидактика та медіаосвітні технології як новітні чинники розвитку професійної компетентності фахівця / В. Г. Юфименко // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, 19 бер. 2020 р. – Полтава, 2020. – С. 269 - 272.
10. Al Samarate A. The impact of the COVID-19 pandemic on medical education / A. Al Samarate // British Journal of Hospital Medicine. – 2020. – No 81(7). – P. 1 - 4.
11. Ferrel M. N. The Impact of COVID-19 on Medical Education / M. N. Ferrel, J. J. Ryan // Cureus. – 2020. – No 12(3). – e7492. – Режим доступу до журн. : <https://www.cureus.com/articles/29902-the-impact-of-COVID-19-on-medical-education>
12. Guerandel A. An approach to teaching psychiatry to medical students in the time of Covid-19 / A. Guerandel, N. McCarthy, J. McCarthy, D. Mulligan // Irish Journal of Psychological Medicine. – 2020. – P. 1 - 7.
13. Hansen J. R. E-Library of authentic patient videos improves medical students' mental status examination / J. R. Hansen, M. Geffe, R. Hemmingsen et al. // Academic Psychiatry. – 2019. – No 44(3). – P. 192 - 195.
14. Rajab M. H. Challenges to Online Medical Education During the COVID-19 Pandemic / M. H. Rajab, A. M. Gazal, K. Alkattan // Cureus. – 2020. – No 12(7). – e8966. – Режим доступу до журн. : <https://www.cureus.com/articles/30131-challenges-to-online-medical-education-during-the-COVID-19-pandemic>
15. Rose S. Medical student education in the time of COVID-19 / S. Rose // Journal of the American Medical Association. – 2020. – No 323(21). – P. 2131 - 2132.
16. Zethembe Mseleku. A Literature Review of E-Learning and E-Teaching in the Era of Covid-19 Pandemic / Zethembe Mseleku // International Journal of Innovative Science and Research Technology. – 2020. – V. 5, Iss. 10. – P. 588 - 597.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ КЛІМАТ КОЛЕКТИВУ – БАЗОВА СКЛАДОВА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПРАЦІ

<sup>1</sup>Жукова Т.О., <sup>1</sup>Васько Л.М., <sup>1</sup>Нестуля К.І., <sup>1</sup>Дуднік Т.А., <sup>1</sup>Удальцова-Гродзинська К.О.,  
<sup>2</sup>Жуков А.Є.

<sup>1</sup> Українська медична стоматологічна академія,

<sup>2</sup> Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

*Реформування освіти в Україні передбачено низкою законів щодо створення комфортних освітніх умов для студентів-медиків, що має стати фундаментом суспільного статусу. Сучасне життя спонукає адміністрацію закладів вищої медичної освіти активізувати зусилля щодо реалізації соціально-психологічних факторів, які сприяють створенню позитивного мікроклімату.*

**Ключові слова:** реформування, трудовий колектив, психологічний клімат, ефективність праці.

*The education reforming in Ukraine is provided by a number of laws to create comfortable educational conditions for medical students, which should become the foundation of social status. Modern life calls on the administration of educational medical institutions to intensify efforts to implement socio-psychological factors that contribute to create a positive microclimate.*

**Key words:** reforming, labor collective, psychological climate, labor efficiency.

Реформування освіти в Україні передбачено низкою законів («Про освіту», «Про загальну середню освіту», Національна програма «Освіта Україна XXI століття») для створення комфортних освітніх умов студентів-медиків, що має стати фундаментом суспільного статусу [1;2]. Сучасне життя спонукає адміністрацію навчальних медичних і педагогічних закладів активізувати зусилля щодо реалізації соціально-психологічних факторів, що сприяють створенню позитивного мікроклімату, формуванню продуктивної роботи колективу, який має бути колективом одноступінців і пліч-о-пліч працювати над формуванням особистості студентів-медиків чи молодих педагогів [1;2;4].

Основним аспектом і ключовим елементом діяльності в будь-якій сфері є люди й формування стосунків між ними. Колектив як локальна одиниця має певні соціальні, професійні, демографічні, міжособистісні посилення. Кадрова спрямованість має впливати на ці структури, оптимізувати тенденції позитивного розвитку колективу, створювати відповідні соціально- економічні умови.

Умови «існування» структур трудового колективу досить лабільні під впливом висококваліфікованої й інтелектуальної праці, що активно впливає на її якість і соціальну поведінку працівників [3-5].

Спільна діяльність колективу є взаємозв'язком один з одним (по горизонталі) і з керівником (по вертикалі), і при цьому особливе значення для управління медичним чи педагогічним колективом має культура спілкування в системі «керівник – підлеглий». Узгоджені й спрямовані на реалізацію спільної ідеї дії, управління ними є основними функціями ділового спілкування. У такій моделі спілкування співробітник повною мірою бачить себе, оскільки отримує оцінку своїй діяльності й якостей особистості від оточення [4; 6].

Однією з важливих характеристичних якостей «здорового» колективу є психологічний клімат – відносно стійкої стани медичного колективу, вагомий для продуктивної діяльності його членів. Цей стан може бути сприятливим чи несприятливим, добре чи погано впливати на самопочуття [6;7].

Психологічний стан вбирає в себе й уміння поважати людей, виявляти такт і стриманість, простоту в спілкуванні й можливість заручитися підтримкою в розмові, товариськість у стосунках, справедливість – усе це невід'ємні якості лікаря, викладача медичного закладу, студента-медика. Усі ці якості мають потенціал для згуртування колективу навколо керівника, виникнення й утримання почуття поваги, довіри до нього, зміцнює позиції керівника, дозволяє ненав'язливо вимагати виконання доручень у формі прохань чи побажань, порад чи пропозицій [5;7;8].

Людяність у взаєминах, особливо медичного персоналу, покращує емоційний стан, сприяє бажанню працювати «на совість», підтримувати один одного й бути взаємозамінними, що вкрай важливо для роботи в медичному закладі.

Вагомими показниками соціально-психологічного клімату колективу є результативність у роботі – рівень саморозвитку, якість засвоєння знань, рівень вихованості студентів, плинність кадрів, трудова дисципліна, конфліктність.

Фактори, що впливають на формування соціально-психологічного клімату, такі: ступінь задоволеності працею; умови праці й побуту та задоволеність ними; ступінь задоволення характером стосунків викладача і студента; стиль керівництва й особистість керівника.

Серед різноманітності факторів, які впливають на працездатність і здатність до навчання, – емоційний вплив чи стан (позитивний чи негативний), здатність спричиняти міжособистісні стосунки в колективі. Стабілізація взаємин у сучасному медичному колективі – це добродійне керівництво, спільна мова з підлеглими, бажання «жити» проблемами колег, розподіляти повноваження серед колег рівномірно. Використання досвіду може дати можливість створити атмосферу задоволення педагогічною працею, тим паче, в медичному колективі, яка сприяє підвищенню творчості, педагогічної майстерності педагога, об'єктивній оцінці результатів праці [6;8;9].

Керівник має постійно працювати над собою й особливо – підвищувати рівень задоволеності колективу самою працею та її результатами. Для цього при підборі кадрів потрібно орієнтуватися на висококласних фахівців, які люблять свою професію, викладання й постійно вдосконалюють майстерність, як лікарську, так і педагогічну. Намагатися максимально враховувати здатність співробітника виконувати будь-які обов'язки. Не менш важлива справедлива й об'єктивна оцінка виконаної роботи студентами чи працівниками й визначення отриманої якості [6;8;9].

Задля підвищення ефективності праці вживати низки заходів для угруповання труднощів колективу у викладанні й надавати допомогу в подоланні різноманітних форм робіт і підвищенні кваліфікації. Особливу увагу приділяти періоду трудової адаптації колег, випускників для налагодження відносин у колективі й ставлення до професії.

Також велике значення має задоволеність у стосунках не тільки «начальник – підлеглий», а і «педагог – студент», оскільки позитивність у цих стосунках несе прогрес, демократизацію й гуманізм у навчально-виховному процесі. Для педагога мусить мати велике значення, як саме ставляться до нього діти, студенти, колеги. Сприяття цьому і має соціально-психологічний клімат колективу. Для тестування «рівня комфорту» в колективі та його підтримання потрібно вдосконалювати якість добору й виховання кадрів, комплектувати колектив з урахуванням психологічної сумісності колег.

Цікаві й корисні завдання, єдина мета для колективу спонукають до напруженої творчої праці. Також не останнє місце займає вдосконалення матеріальної бази установи, умов праці, зміна й покращення стилю керівництва з урахуванням мотиваційних моментів колективу, тому що педагогічний колектив – це насамперед люди, різні за віком, досвідом, характером, комунікативними особливостями. Тому збір попередніх даних має починатися з анкетування, де є аналіз наданої документації, оцінено віковий склад, інтелектуальний і професійний рівень. Також різнобічному вивченню педагогічних кадрів сприяють спостереження за способами й манерою викладанням матеріалу, аналіз професійного зростання, анкетування педагогів і студентів, аналіз мови, оціночні позиції викладача.

Отже, досягнення оптимально комфортного соціально-психологічного клімату в колективі потребує з боку адміністрації чи викладача зусиль, а з боку персоналу чи студентського колективу – бажання його отримати і сформувати. Така ситуація підтримує максимальну зацікавленість роботою, що є складовою її високої ефективності й досягнення високих показників.

#### **Список використаної літератури**

1. Антонова А. А. Система мотивації трудової діяльності в США [Електронний ресурс] / А.А. Антонова // Режим доступу: [www.rusnauka.com/4\\_S\\_D\\_2012/Economics/6\\_99779.doc.htm](http://www.rusnauka.com/4_S_D_2012/Economics/6_99779.doc.htm)
2. Баник О. Сучасні проблеми мотивації праці та їх вплив на ефективну діяльність підприємств /О. Баник // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – №2, т. 2. – С. 87-91.
3. Городничева Н.А. Сущность и методы мотивации персонала / Н. А. Городничева, А. В. Ерастова // Системное управление. Электронное научное периодическое издание. – 2011. – № 1 (11).
4. Данилюк О. Чому таланти залишають великі компанії / Олександр Данилюк. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blog.management.com.ua/item/1347>.

5. Дубовий А. Розробка програми мотивації і стимулювання працівників промислових підприємств /А. Дубовий// Матеріали науково-практичної конференції студентів та молодих учених «Міжнародний бізнес і туризм в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку». – Тернопіль-Збараж:ТНЕУ, 12-13 травня 2016. – С.51-52.
6. Компетентнісний підхід – контроль якості освіти у вищих медичних навчальних закладах : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 22 березня 2018 р. – Полтава, 2018. – С. 94–95.
7. <http://elib.umsa.edu.ua/jspui/handle/umsa/8422> Лукашевич Ю. Стимулювання персоналу як підтримка стратегічного розвитку підприємства [Електроний ресурс] // Режим доступу: [http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc\\_gum/Evu/2010\\_14/Lukashevich%20UL.p df](http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2010_14/Lukashevich%20UL.p df).
8. Рябцева О.Е. Формирование и внедрение мотивационного механизма на предприятии // Экономика и социум. – 2014. – № 1. – С. 62-72.
9. Симуляційні технології як спосіб сучасної освіти / Т. О. Жукова, Л. М. Васько, А. В. Чорнобай [та ін.] // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 19 березня 2020 р. – Полтава, 2020. – С. 87–88. <http://elib.umsa.edu.ua/jspui/handle/umsa/13552>

## ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ФІЗІОЛОГІЇ АНГЛОМОВНИМ СТУДЕНТАМ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Запорожець Т.М., Сухомлин Т.А., Сухомлин А.А.

Українська медична стоматологічна академія

*Пандемія CoViD-19 докорінно змінила звичний світ. Це суттєво вплинуло на всю нашу діяльність, включаючи медичну освіту. Заклади вищої освіти були змушені перейти від звичної аудиторної моделі викладання до дистанційного навчання.*

**Ключові слова:** CoViD-19, дистанційне навчання, інтернет-платформа, медична освіта, бакалаврська освіта.

*The new viral pandemic CoViD-19 has radically changed our usual world. This has significantly affected all our activities, including medical education. Higher education institutions have been forced to face the transition from the usual classroom model of teaching to distance learning.*

**Key words:** CoViD-19, distance learning, Internet platform, medical education, bachelor's degree.

### Вступ

У 2020 році наша освіта зіткнулася з новим викликом – пандемією CoViD-19. ВООЗ рекомендувала дотримуватись заходів соціальної дистанції й самоізоляції, серед яких – дистанційне навчання в закладах вищої освіти. Ця пандемія також порушила медичну освіту в усьому світі [2]. Із середини березня 2020 року навчальні заклади у всьому світі прийняли непросте рішення, перейшовши до дистанційного навчання, яке виявилось стресовим фактором для викладачів і студентів [4]. Те, що спочатку створювалось як тимчасовий запобіжний захід, швидко посіло місце в нових реаліях, оскільки студенти – навіть випускники старших курсів – були змушені закінчити навчальний рік дистанційно. Нами в Google Classroom було створено кілька власних класів, скасовано складання усних модулів та іспитів.

### Результати й обговорення

Розпочавши новий навчальний рік з аудиторних занять, ми продовжували працювати над розробкою інтернет-ресурсів. На превеликий жаль, у жовтні Україна опинилась у помаранчевій зоні, а наше місто ввійшло до червоної зони. Викладачам і студентам необхідно було знову адаптуватися до інтернет-навчання і долати труднощі.

Відомо численні методи онлайн-навчання, які використовуються в медичній освіті. Їх можна розділити на індивідуальне і спільне навчання. Цей стиль навчання також можна розділити на синхронний (сеанси в режимі реального часу, обмін миттєвими повідомленнями й живі форуми) і асинхронний (обмін файлами, Google Classroom і електронна пошта) [1]. Для досягнення кращого результату ми поєднали елементи обох методів.

Відеоконференції в прямому ефірі забезпечують ефективне синхронне навчання й можливість особистої взаємодії між викладачем і студентом, коли карантин обмежує зустрічі людей [3]. Інтерактивність між викладачем і студентом краще оцінюється учнями, оскільки вони можуть обговорювати своє навчання і ставити запитання. Також вчитель може зрозуміти, чи розуміють учні матеріал. Набагато легше зрозуміти студента, коли ти бачиш враз його обличчя або чуєш тон голосу. Природно, що інструменти для відеоконференцій, такі як Zoom або Skype, стали популярним режимом дистанційного навчання. Але фахівці не рекомендують покладатися лише на цей метод, оскільки платформа онлайн-конференцій часто перевантажена [1]. Поганий зв'язок, обмежений час живого сеансу теж може бути проблемою. Крім того, деякі студенти повідомили, що вони втомлюються від тривалого погляду на екран після кількох живих сеансів за день [4]. Тому викладач має пам'ятати про графік проведення відеоконференцій. Ми проводили сеанси в прямому ефірі за допомогою доступної й зручної для користувачів платформи Zoom. Вона має багато корисних інструментів (запис сеансу, опитування, чат) для дистанційного навчання. Ці інструменти можуть бути використані для інтеграції аудиторних занять і дистанційного навчання в майбутньому. Ми також використовували обмін миттєвими повідомленнями як канал зв'язку зі студентами. Це було досить зручно для швидких запитань і участі в сесіях у прямому ефірі [4].

Ми проводили дистанційне навчання англomовних студентів із використанням інтернет-платформи Zoom. Дистанційне навчання в порівнянні з аудиторним має кілька недоліків: приєднання всіх учасників забирає досить багато часу, у деяких студентів виникають технічні проблеми під час проведення Zoom-конференцій. Також немає можливості протягом заняття використовувати дошку для відповідей студентів і неможливо повністю контролювати, щоб студенти не користувалися під час відповіді книжками й інтернет-ресурсами.